

Hành động nói

I. Kiến thức cơ bản

- **Hành động nói** là hành động được thực hiện bằng lời nói nhằm mục đích nhất định.
- Người ta dựa vào mục đích của hành động nói mà đặt tên cho nó. Những kiểu hành động nói thường gặp là hỏi, trình bày báo tin, kể, tả, nêu ý kiến, dự đoán...), điều khiển (cầu khiến, đe dọa, thách thức,...) hứa hẹn, bộc lộ cảm xúc.

II. Hướng dẫn tìm hiểu câu hỏi phần bài học

1. Hành động nói là gì?

- a) Lý Thông nói với Thạch Sanh nhằm mục đích cướp công Thạch Sanh. Câu nói thể hiện mưu đồ của Lý Thông: *Thôi, bây giờ nhân trời chưa sáng em hãy trốn ngay đi.*
- b) Lý Thông đã đạt được mục đích của mình “*Thạch Sanh thật thà tin ngay. Chàng vội từ giã mẹ con Lý Thông, trở về túp lều cũ dưới gốc đa, kiếm củi nuôi thân*”.
- c) Lý Thông thực hiện mục đích của mình bằng lời nói.
- d) Lời nói của Lý Thông cũng là một kiểu hành động, vì đó là việc làm có mục đích và Lý Thông đã đạt được mục đích của mình.

2. Một số kiểu hành động nói thường gặp.

- a) Mỗi câu trong lời nói của Lý Thông đều có mục đích riêng:
 - *Con trăn ấy là của vua nuôi đã lâu.* (mục đích trình bày)
 - *Nay em giết nó tất không khỏi bị tội chết.* (đe dọa)
 - *Thôi, bây giờ nhân trời chưa sáng em hãy trốn ngay đi.* (khuyến bảo, dụ dỗ)
 - *Có chuyện gì để anh ở nhà lo liệu.* (hứa hẹn)
- b) Các hành động nói, mục đích nói trong đoạn trích “Tắt đèn”:
 - *Vậy thì bữa sau con ăn ở đâu?* (mục đích hỏi)
 - *Con sẽ ăn ở nhà cụ Nghị thôn Đoài.* (mục đích báo tin)
 - *U nhất định bán con đấy ư?*

U không cho con ở nhà nữa ư? Khốn nạn thân con thế này! Trời ơi!... (mục đích hỏi và bộc lộ cảm xúc sự buồn rầu đau đớn)

c) Các kiểu hành động nói qua hai đoạn trên:

+ Đoạn 1: Hành động trình bày, hành động đe dọa, hành động khuyên bảo, hành động hứa hẹn.

+ Đoạn 2: Hành động hỏi, hành động báo tin, hành động bộc lộ cảm xúc.

III. Hướng dẫn luyện tập

Câu 1. Trần Quốc Tuấn viết bài Hịch nhằm mục đích gì? Hãy xác định mục đích của hành động nói thể hiện ở một câu trong bài Hịch và vai trò của câu ấy đối với việc thực hiện mục đích chung.

+ Trần Quốc Tuấn viết bài Hịch này nhằm mục đích kêu gọi tướng sĩ học tập binh thư nêu cao ý chí quyết tâm tiêu diệt giặc.

+ Mục đích của hành động nói được thể hiện ở câu văn: *Ta viết bài hịch này để các người biết bụng ta.* Đó chính là nguyên nhân ra đời của bài hịch. Trần Quốc Tuấn viết bài Hịch để tướng sĩ hiểu được lòng mong muốn của chủ tướng là gì? Đó là muốn các tướng sĩ quyết tâm tiêu diệt giặc, nêu cao ý chí quyết chiến quyết thắng.

Câu 2. Chỉ ra hành động nói, và mục đích của mỗi hành động nói trong đoạn trích sau:

a)

+ *Bác trai đã khá rồi chứ?* (hành động hỏi)

+ *Cảm ơn cụ, nhà cháu đã... nhưng vẫn còn mệt lắm.* (hành động trình bày)

+ *Này bác phải bảo anh ấy... hoàn hồn* (hành động điều khiển)

+ *Vâng, cháu cũng nghĩ như cụ... hôm qua tối giờ không ăn gì.* (hành động trình bày, phân trần).

+ *Thế phải giục anh ấy... rồi đấy.* (hành động điều khiển)

b) + *Đây là ý trời có ý phó thác cho mình làm công việc lớn.* (hành động khẳng định)

+ Chúng tôi nguyện đem xương thủy của mình theo binh công, cùng với thanh gươm thần này để báo đền Tổ quốc! (hành động hứa hẹn)

c) + Cậu vàng đi đời rồi, ông giáo ạ! (hành động thông tin)

+ Cụ bán rồi? (hành động hỏi).

+ Bán rồi! Họ vừa bắt xong. (hành động thông báo)

+ Thế nó cho bắt à? (hành động hỏi)

+ Khốn nạn... ông giáo ơi! (hành động bộc lộ cảm xúc).

+ Nó có biết gì... ngược nó lên. (hành động trình bày)

Câu 3. Đoạn trích dưới đây có ba câu chứa từ “hứa” hãy xác định kiểu hành động được thực hiện trong mỗi câu ấy.

+ Anh phải hứa với em không bao giờ để chúng ngồi cách xa nhau. (hành động điều khiển)

+ Anh hứa đi. (hành động điều khiển)

+ Anh xin hứa. (hành động hứa hẹn)

Mời các bạn xem tiếp tài liệu tại: <https://vndoc.com/tai-lieu-hoc-tap-lop-8>